

Úton

Néha váratlanul útrakeltünk. Utunk oka előttem rendre rejtve maradt. Én csak ültem a biciklivázon (féloldalt, ahogy a grófkisasszonyok szoktak a lovon), s néztem, ahogy a kerekek mixerében kavartak a küllők. Más kor sugárzó két „ö” betű forgott alattunk, mi voltunk rajtuk az ékezetek, apám az út mondatában helyüket kereső hangokat tekerte, Ö, Ö – mondta maga is néha.

A mondat végén csonka kezű gépész várt bennünket, aki ép kezével motorokat és sikítózó cirkulafűrészeket műtött, nem haragudott rájuk, pedig korábban épp egy vércirkula harapta le egyik kézfejét. Portáján, a füves parasztudvaron már akkor sem a köböl és öl, s nem is a rakott szekér volt a mérték, hanem a Jawa-motorok, a traktor, a hidraulika, az aratógép. Apám, az asztalos-gépész a környék mestereit

mind jól ismerte: ez az emberfajta külön társadalom volt a társadalomban. Anyám révén meg a juhászfamíliákat s -tanyákat ismertük hasonlóképpen közletről, s így a sok rokon miatt gyakran voltunk úton. Ma a dantei pokolköröknek ható tájakon egyedül pedálozom. Járom az erdőket, melyekben elátkozott lelkek a fák, a juhnyájak nélküli vak tanyák mint megszálló hadaktól elhagyott, lepusztult laktanyák.

Mintha megint háborút veszítettünk volna, roncsokat látok, leverte hadak a földben, zokog Trója, mesterek, parasztok, pásztorok mindkét keze levágva, nincs, aki mütse a mezőt, a juhot, a gépet. Egy szellemfaluban két asszonnal találkozom, hamvasban halottat cipelnek, „Az utolsó férfi”, mondják, a lepedőből két roppant csizma harangoz elő. Isten, aki egykor árendába adta a földet az embernek, látva a férfiak

halott csizmáit s kezetlenségét, a mezőkre s a veteményes kertekbe visszaküldi a bozótokat, az erdőt s erdei vadakat: szerződést bont, az ok: hűtlen kezelés. Újra kiűzetünk hát a Kertből, s most nevetlen, légtelen körbe, tüdőtlen úrbe vezet utunk, hol kiderül rólunk az anyagidegenség bűne, s a szellem – keréken, köbölön, mértéken túli útjára kelvén – kedvére töprenghet önmagán: az anyagidegen elmén.

Egy toposztörténet születése

Thesztórnak, a trójai papnak nem volt szerencséje a történelemmel és gyermekeivel. Fia, a szintén pap, később jövendőmondó és rapszódosz Kalkhász áruzó lett: átállt a Trójára támadó görögökhöz, s megjósolta nekik: véres harcuk tíz évig fog tartani, de győzelmükkel végződik. Thesztór idősebb lányát, Theonoét kalózosok rabolták el, s Ikarosz király váltotta ki s tette az ágyasává. Mikor az apa a leánya keresésére indult, s a király udvarába is elkerült, Ikarosz börtönbe vettette. Másik leányának, a történetek idején még gyermek Leukippénak, felnőtt korában Püthia azt tanácsolta: álcázza magát papnak, s keresse nővérét s apját Káriában, Ikarosz udvarában. Theonoé nem ismerte föl hugát, s beleszeretett a csinos fiatal papba, s mivel az a királyi ágyas szerelmét nem viszonzta, ki akarta végeztetni. A kivégzésre Thesztórt, a fogoly apát jelölték ki. Thesztór, ki szintén nem ismerte föl az immár felnőtt s papnak öltözött kisebbik lányát, papot nem akarván ölni, maga ellen fordította a kezébe adott kardot. Előbb azonban megnevezte magát, így: A nevem Thesztór, trójai pap vagyok, s pap papot nem ölhet. Leukippé sikoltva ölelte meg régen keresett apját. Ezek után mindketten a gyűlölt ágyas ellen fordultak. Leukippé haragban égve kiáltott nővére (nem tudva, hogy az nővére): Buja némbor, készülj a halálra!, apám, Thesztór, Apollon papja végez veled! – A sors ilyen kegyetlen „véletlenekkel” hozta hát össze a családot, de miután felismerték egymást, sírtak az örömtől. Viszontagságaikat Kalkhász, a család negyedik tagja (miután letelt az általa megjósolt háborús tíz év, s Trója az akhájoké lett) versbe szedte. Ékes daktüloszaival megelőzte, úgymond, magát Homéroszt. Komor s megható történetéből persze, mivel a költők s áruzókat nem épp igazmondásukról híresek, lehet, egy szó, sőt egyetlen betű sem volt igaz.